

VIÐMERKINGAR

Brot úr brævi (III)

Heri Mohr

"– Seinasta fríggjadag fór eg ein túr til Havnar. Eg hevði fingið tíð hjá Hoyri-klinikkini. Sum tú veist, so havi eg í longri tíð hoyrt illa. (Gott at teir málsnildu í tí føroysku orðabókini hjá fróðskaparfelagnum ikki ráða á nevndu klinikki, tí slík orð eins og okkara elligamla alfabet góðkenna málsnillingarnir ikki. Úr-slitið: skulabørnini mugu arbeiða við tveimum alfa-betum og nøkur við trim-um, nevniliga tey, ið hava tað internationala hond-alfabetið fyri neyðini).

Men tað skulu tey eiga, tey á klinikkin, fitt og fyrikomandi og dugnalig eru tey; um stutta tíð fái eg hoyriapparat, ið als ikki siggjast, tá ið tey eru sett í oyriini.

Jógvan, tú kennir mín errinskap.

"Til Havnar vit fara", jú tað skal eg halda, har er ikki framkomandi fyri fólki og bilum, nú koyrandi er til hvuðsstaðin frá Gjógvi í Eysturoynni og úr Bø á Vágoynni, og hvussu skilið fer at verða, tá ið tunnel undir Lórviksfjørð er veruleiki, kunnu vit bert ímynda okkum. Hevði tú sæð, hvussu "tann deiliga Havn" verður viðfarin fyri at fáa atlogupláss til risa-stóru Norrønu so at siga inni á ósanum í Eystaru-vág, sum í stødd kann javn-metast við eina tjørn. Tað

- Nevndin er samd við landsstýrinum í, at ikki er tørvur á hernaðarligum revsi- og rættargangslógum fyri Føroyar.
- Viðurskiftini hjá hernaðarmyndugleikum í Føroyum eru nóg væl noktað við lógarregl-unum í vanligu revsi-lógini kapitlul 12, 13 og 14 og í teimum vanligu sáttmálaligu møguleikunum, sum hernaðarvaldið hevur mótvegis starvsfólki sínum.
- Ein samd nevnd mælir sostatt Løgtinginum til at samtykkja upp-skotið. Danska stjórnin virðir ikki hesa lögtings-samtykt og setur sín egna politikk í verk mótvegis viljanum hjá Føroya Løgtingi. Tá danska stjórnin av sínum eintingum tek-ur sær rættin til at lóggeva yvir høvðin-um á løgtinginum, er talan um sera álvars-ligan ágang móti stýrisskipanarviður-skiftum Føroya og harvið øllum Føroya fólki.
- Hóast tað er samtykt eina ferð, at vit ikki vilja víta av hesum hernaðarfjasinum hjá donum, so er løgtingið nú fyri aðru ferð farið undir at reka hesa at-sókn aftur.

Hergeir Nielsen

Løgting og landsstýri eru sett undir umsiting av donsku stjórnini.

Fremmanda umsiting-in verður staðfest í ein-um átaki frá donsku stjórnini um at seta í gildi eina langa røð av hernaðarligum revsi-, rættargangs- og heima-rættarlógum.

Tað ber til at knúska løgtingið eina ferð, so fer tað at bera til aftur og aftur, siga sjálvt sam-bandsmenn í dag.

Talan er ikki um fløktar lógartekniskar misskiljingar, men um lóggávu, sum er í skerp-andi stríð við vilja løgtingsins, soleiðis sum hann kom til sjóndar í tingmáli nr. 14/2001 um avtøku av hernaðarligu revsi- og rættargangs-lógini.

Har samtykti eitt samt løgting tilmæli frá eini samdari rættarnevnd, sum m.a. segði:

- Nevndin er samd við landsstýrinum í, at ikki er tørvur á hernaðarligum revsi- og rættargangslógum fyri Føroyar.
- Viðurskiftini hjá hernaðarmyndugleikum í Føroyum eru nóg væl noktað við lógarregl-unum í vanligu revsi-lógini kapitlul 12, 13 og 14 og í teimum vanligu sáttmálaligu møguleikunum, sum hernaðarvaldið hevur mótvegis starvsfólki sínum.
- Ein samd nevnd mælir sostatt Løgtinginum til at samtykkja upp-skotið. Danska stjórnin virðir ikki hesa lögtings-samtykt og setur sín egna politikk í verk mótvegis viljanum hjá Føroya Løgtingi. Tá danska stjórnin av sínum eintingum tek-ur sær rættin til at lóggeva yvir høvðin-um á løgtinginum, er talan um sera álvars-ligan ágang móti stýrisskipanarviður-skiftum Føroya og harvið øllum Føroya fólki.
- Hóast tað er samtykt eina ferð, at vit ikki vilja víta av hesum hernaðarfjasinum hjá donum, so er løgtingið nú fyri aðru ferð farið undir at reka hesa at-sókn aftur.

Danir hava fingið hesa samtykt løgtingsins eftir bókini, men teir virða hvørki løgtingsins sam-tyktir ella føroyska fólkviljan.

Hesum fara vit ikki at finna okkum í.

Vit føroyingar fara gjøgnum fólkaav aldu umboðini á tingi at krevja, at lóg og landaskil verður hildið.

Soleiðis sum stóðan er í løtuni, so eru vit fleiri, ið ætla at geva donum ein skarpan gang í hes-um máli, og áhugavert verður at siggja, hvussu sterkir vit standa, tá av tornar.

verður trongligt at skotra skipið inn, har havnarmenn fyrr í tíðini høvdu smábátar standandi á lunnri. Sogan um Ferð Gullivers rennur mær í hug.

Pætur, trimmenningurin, kom inn á gólvið nú eitt kvöldið, og sum ikki eina-ferð so østi hann seg upp, og hesuferð var tað um annan fólkatingslimin, sum við síni skrivning í bløðun-um krøkir ærumeiðandi orðið olmussu uppá for-eldrini — pápin er avlamin — bæði nærkast tey 80-ára

aldr og hava fingið lóg-bundna pensión úr rikiskassanum og lands-kassanum í mong ár. Men, sum Pætur segði, hansara verbalu delikatessir fara kanska sum frálíðir at bjarga manninum eina mentunarviðursløn frá vaskikonunum á Nørre-brúgv, sum liggja honum nær á sinni. Nei, Pætur er ikki skorin fyri tungu-bandíð. Hann hevði lisið tað, sum stóð í einum av bløðunum í gjár um polit-iskan fund, ið loysingar-flokkurin hevði í Hósvík

seinasta vikuskifti. Blað-maðurin, sum hevur skrivað greinina, vil vera við, at ein ungur maður, sum mær vitandi arbeiðir á fólkatinginum hjá fólka-tingsliminum við ol-mussuni, hevur á hesum fundi greitt teimum, sum á fundinum vóru, frá, at tað eru tey best lærdu og teir stinnastu lesaramir, ið velja loysingarflokkin. Ein van-ligur veljari hjá loys-ingarflokkinum lesir nógv og fylgir væl við, meðan sambandsveljarar lesa SMS blaðið, og tað nyttar einki at senda stevnuskráir til hesi fólk, sum ikki lesa. Hetta akademiska oraklið, og onnur, sum hava nomið hægri útbúgving (í Dan-mark), skilja ikki, hví fólk, sum einans lesa SMS blaðið, hava stemmað uppá formannin í Sambands-flokkinum. Í "Dimmu" trívist intelligensian nú so væl, at tað tí ikki er óhugs-andi, at hon eisini fer at snýkja seg í SMS blaðið og soleiðis við snildum fáa samband við sambands-fólk, sum eftir loysingar-manna áskoðan eru anal-fabetar. Jú, mangt er for-borgið, og tí sigi eg Føroyingur, føroyingur vara tína sál.

Neyðars livir og deyti! Eitt skald allarhelst – ið trívst, sær tað reytt.... Hvør er tað, har kemur? Ein siðhærður slúður, hann mutlandi mælir: - Svikjarar! Trælir! So Russland er bjargað og tit eru frelst! Nei, Russland er dripið og deyti! Eitt skald allarhelst – ið trívst, sær tað reytt....

Hjá teimum, ið lúgva, trívist eingin friðardúgva.

Soleiðis sum menn hava tiggjað sær í fleiri ár, er litið gott í væntu, og um

Kærar heilsur frá okkum 5

Kona tín

TYLVTIN

eftir Alexander Blok

(týðingin kannað Jóanes Nielsen á fimmti ára degnum)

1 Náttarsorti, kavavetur, jarðrok, jarðrok! Kuldin inn at kroppi setur. Jarðrok, jarðrok – Ringt er geingio! Fýkur kavin, klakast brýr, undir hóttri glerið hvast. Hálka, møði – Neyðars, neyðars hiðaleysu neyðardýr! Húsa millum uppslag hongur: "Alt vald til kollveltingarráðið!" Eitt gamalt kvendi har uppost stendur, tað skilir einki av tí, ið hendir: Í Jesu navni er alt av lagi? Úr hasum kloddanum fíast klæði bæði til reyv og til høvd. Og øll ganga rivin og skrødd.... Og gjøgnum fannirnar eins og ein høna fer gamla flagsandi sum eitt ótt. - Á halga Gudsmóðir, hon røpar av neyð. - Kommunistarnir taka meg skjóti! Og hvirlurnar harðna, og kuldin er beiskur. Og borgarin har á horninum skultrar sær treiskur. Hvør er tað, har kemur? Ein siðhærður slúður, hann mutlandi mælir: - Svikjarar! Trælir! So Russland er bjargað og tit eru frelst! Nei, Russland er dripið og deyti! Eitt skald allarhelst – ið trívst, sær tað reytt.... Og fanna millum í viðum vampi ein andans tenari! Hann bitur á kampi! Minnst tit aftur hitt halga Guðs lambið við fullari gorn og búki áambi – tá krossurin skein millum byttlingabørn? Hygg, konan í skinnkápu bjálvað fyri systirni neyð sine kærir: Fyrst koma teir grammir og gálva, og so koma aðrir.... á, systir, eg eri so køld í nátt – Og – djums – har datt hon, tað gelli hátt, og nakkin tók! Aja, aja! Kom so, avstað! Vindurin leikar á villasta hátt, sálirnar veikar krympa seg brátt. Harðliga skræðir hann niður hitt uppslag, sum sigur: "Alt vald til kollveltingarráðið!" Og vindurin stroyr kring seg leysar orðingar: "Her vit sótu uttan forðingar... drukk og ótu... Vit kjakaðust vit tinguðust... Tiggju fyri eitt skrens, fimmogtjúgu fyri náttina... ikki minni – á, eg verði til frens - kom góða. Náttin liður. Deytt alt og oyðið. Eitt einsanalt vætti rekst her í soyði. Og vindurin ýlir...	Neyðars stavnur! í krapa kropin... kom higar, kom higar, mín favnur er opin.... Breyð, breyð! hey – pakka teg burt! Himmalin haturins urt. Hatur, syrgiligt hatur bilgist í hjarta... heilagt hatur, sorgpískað hatur haturið svarta... Vinur, á varðhaldi ver! 2 Og hvirlurnar leika og bresta hátt. Teir eru á reiki, teir tólv, í nátt. Um herðarnar hongur byrsan lodd, nú verður vónin um frælsið fodd.... Í gininum ballið, og neistarok. Teir blæsa burtur sitt trælaok. Frælsi, frælsi, og eingin guð! Hurrá! Kalt, hinir ráðnu, kalt! Men Ivan og Katja sær skemta á graði... og makast í olstovukjallaranum bæði! Ivan er nú vorðin hermaður høgur... ríkur og virdur – vit vóru tú brøður! Ivan, titt bartrog, tín rikmannabjølgur, halt fingrarnar burtur frá Katju, tín dólgur! Frælsi, frælsi, og eingin guð! Hurrá! Ha, ha, ha! Og kring teir brandar sum grefflig sár... í hondini liggur byrsan klár... Til gongu, vinir, í fylking fram! Fyri nýggju tíðini drekkið ein dram! Til reiðar! Tomið alt gall og gor! Og skjótið várt heilaga Russland í sor! Várt gamla várt bondska várt reyvsíða land! Og eingin guð Hurrá! 3 Synir vár í orð og verki striddust fyri barn og vív; undir reyða hersins merki fúsir lótu teir sitt liv! Neyðars liv í sorg og móði, sum við fragd í deyðan gekk, týsk var byrsan, russiskt blóðið, herbúnin í lepum hekk! Latið oss á báli brenna heimn allan, krist og kross, so at blóðið stritt skal renna – Harri, harri, náða oss! 4 Flúgvandi um kavasýnir, Ivan larmar, Katja hvínur. Sleðuljómur - hvirlumeldur, sleðustjórin teymum heldur - Hey og hey! Ivan, sum við liv í hendi glectant við sitt fagra kvendi,	snúðra man sitt yvirskegg, uttan steðg ... Svá er Ivan – reystur seggur! Armin hann um Katju leggur – Sota Katja – sota mín! Tú ert pína doyð eitt skrin ... Katja gnisar, fús og ør, heit um hupp og vát um lør ... - Katja, Katja Ó mín svíska, kyssiliga rómakíska ... 5 Hálsi tínum á, o Katja, sjónskt er arrið, har eg skar. Og á tínum bróstum, Katja, reyðar ripur siggjast har! Upp á borðið, hey og hopp! Vriggja nú tín vakra kropp! Áður gekst tú klædd í líni hvørja nátt, hvørja nátt! Válkaði ter vilt í víni, horaðist á hermans hátt! Drekk so leingi hjartað slær – horast, meðan lívið lær! Minnst tú husarin, Katja, eg við mínum dólki stakk? Ella ert tú deyv, titt bartrog, sum alt annað skammleyst pakk? Kom og legg teg her hjá mær! kom, so skal eg mogga ter! Fyrr tí gekst í silkisokkum altið ferm og fús at skora; flogsa hjá ørvitisknokkum, nú ert tú ein hermans hora! Knappa upp, og hey og hopp! Gev mær so tín mjúka kropp! 6 ... Og hygg, har kemur sleðan á grið, - Steðga! her sleppur eingin framvið. - Steðga, tín fani! Hygg, Ivan við frú – - Verið tí reiðar! Vit skjóta nú! - Til reiðar! Skjótíð! Smildrið hans heys, hann stjelur okkara deiligu teys! Bannað veri, hann slapp! Ja, renn! Men eg havi fleiri skot eftir enn! - Bumm, bumm – bumm, bumm! Smildrið hans heys, hann stjelur okkara deiligu teys! Aftur eitt misskot! Men biða bert! í morgin, tín dári, tú deyður ert! Men hvar er Katja? - Hon er deyð. Og hvíta pannan er blóðugt reyð! Sig, Katja, ert tú nú nøgd og fri? So ligg har, tín hora, um alla tíð! Til gongu, vinir, í fylking fram! Fyri nýggju tíðini drekkið ein dram! 7 Aftur fara teir til gongu, hesir tólv við stevfast lag, meðan hann, ið Katju myrði, gloymir bæði stev og stað... Púra fyri ongum er hann, skjótt hann fallin er í fátt, brettir kragan upp um hálsin sum eitt spilt og krillut spott. - Sig, hví ert tú stúrin, vinur? - Er tær náttin myrk og long? - Hugsar tú um neyðars Katju har í síni koldu song? - Kæru brøður, kammirátar, einki slökkja kann mín harm... Sælur eg tær dimmu nætur hvíldi meg við hennar barm...	Fyri hennar søtu eygu, tá tey læðu móti mær, hennar móðurmerki reyðu, hon á sínum bróstum bar, tók eg hennar liv, eg dári, tók eg djarvur hennar....áá! - Halt uppat við tínum jarmi, eingin djævul vil tær ann. Hví bert hýsa sít og harmi; vis teg sum ein rættan mann! - Vik ei tíni hugsjón frá! - Uttan Guð - vit halda á! - Nei, her loyvast ikki stundir til at upplívga hvønn sær. Byrðin, sum vit fóru undir, tyngist alsamt – trúgvíð mær! Og hann finnur aftur stevið, erin fettir hann sær á. Og hann fær sær upp í nevið – - Hvar var tað, ið Katja lá.... Hey, hey! Skemt til viks – og eingin neyð! Varið tykkum, fúta Krakur, steingið allar hurðar brátt! - Hvør er hasin skræðugákur! - Fáíð hann at halda tátt! Hetta verður veitslunát! 8 Á, sum sorgin nitur fast! Leiði ótolandi, deyðadrepani! Hvat var dagur mær líðilangur... Spurningur og svar goragangur... Tyggi eg mitt liv, mitt krás og kál... Hvessi eg mín knív, mitt hevndarstál! Flúgv, mín harri, lætt tær á eins og lerkur upp úr lá! Blóðið titt eg drekka skal, skræða av tær høvd og hæl fyri kæru Katju mína við tí svarta eygnabrá... - Harri, veit mær miskunn tína... - Bannað veri! 9 Nú hoyrist eingin larmur longur, alt hylur kvirran borg og breyt. Og politisturin med alla kann gloyma alt um pass og sneyt - Á horninum ein kuldakráka, ið verja man sin frysta kik, og aftan fyri hann ein sleiskut, ein skaput, undirbrotlig tik. Og tíkin hygg, so háin hon stendur - eitt him ímillum gröv og kross; tað er vár kæri gamla heimur ið stendur sum eitt bitið ross.. 10 Stormurin úr barka sleingir síni vetarhvellu ljóð. Kavin allar leiðir steigir, kámar spor og klakar slóð! Rokið móti himni hátt stendur sum ein trakt í nátt... - Hetta er eitt Harrans veður! - Skittur í teg; Harrin svevur! Trýrt tú, tínar halgimyndir, fjala kunnu tínar syndir? Nei, bert tápulingar vilja heiður sín við stási hylja. Hendur tínar enn teg pína, tær, ið myrdu gentu tína! - Til gongu, vinir, í fylking fram!	Fyri nýggju tíðini drekkið ein dram! Framá, framá, framá! Frælsu fæloysingar! 11 Ganga teir og geva ongum gætur navnleysir í snjó. Ottast ikki guð og myrkar nætur, ikki brand og blóð... Byrsur tólv av stáli blonkum móti duldum vandum peiggja; válandi í hatskum tonkum, millum húsa hamar goyggja. Har í djúpum kavafonnum rýkur ramliga av monnum. Merkið reyða fram til stríð! Stívlatrampan, vápnagný Enn á vali stríðast menn Figgjindin er fúsir enn... Og stormurin stynjandi grætur dagar og nætur sín villa grát... Framá, framá, frælsu fæloysingar! 12 Viðari í takt teir ganga... - Steðga! Steðga! Hvør er har! Byrsan verður lögð til vanga, men har hoyrist einki svar... - Á, tað var ein harrans læti! Og teir brýna síni orð – Sum eitt lurvut rekavætti eltir tíkin teirra spor. - Slepp tær burt tín glúpska givur! Gamli heimur, sjúgva teg! - Ella skal mín byrsuknivur kanska hjálpa þá a veg! Glettir hon á tonn og stingur halan millum síni bein, heimleys, svong hon undan springur. - Steðga! Har er aftur ein! - Sig, hvør gongur har so hagar sveiggjandi eitt blóðugt flagg? - Svara so for fanin maður, ella ert tú púra gag! So nú hvarv hann, hasin dárin! Men tú sleppur ikki so! Gev teg heldur yvir, aðrenn næsta ríðin verður sko... Bumm-bumm-bumm! Og millum húsa hvellir brestir geva svar... Og við eitt teir vindar súsa flennandi um frosið far. Bumm-bumm-bumm! Bumm-bumm-bumm... Ganga teir í slot og snodda - Men við merkinum á odda, blóðugt veittrandi í ský, ósæddur í kavarið gjøgnum skot og storm og stríð, ei av kvæðsmonnum týndur - og við kavakrúnu krýndur sum ein kollveltingar-kongur undan teimum – Kristus gongur. Alexandur Kristiansen týddi
---	--	---	--	---